

HEZKUNTZA-MAILA DESBERDINETAN PLEA ERABILTZEKO ESPERIENTZIA DIDAKTIKOAK

SARRERA

Hezkuntza-berrikuntzaren bidez, ikaskuntza-ingurune pertsonalak (PLE) sortu diren testuinguru batean gaude, IKTen bidez ezagutza eskuratzeko edo ikasteko aukera ematen dutenak, baina sarean, hau da, normalean interes berberak dituzten beste pertsona batzuekin batera. PLE horiek ez ditugu guztiz berritatzat hartu behar; izan ere, Adell eta Castañedak (2013) adierazten duten bezala, pertsonen ikaskuntzari atxikitako errealitatea da, eta, beraz, haiek bezain zaharra eta haien ikaskuntza. Transmititu nahi den ideia da guztiok gure bizitzan zehar ikaskuntza-ingurune pertsonal batekin batera goazela; orain gertatzen dena da, IKTak ditugunez, ingurune hori aldatu egin dela.

Hori guztia gero eta ageriago dago hezkuntzaren esparruan, eta irakasleek gero eta gehiago erabiltzen dute. Hasiera batean, PLEen erabilera Goi-mailako Hezkuntzarekin lotuago zegoen, baina gaur egun hezkuntza-esperientziez hitz egin dezakegu beste hezkuntza-maila batzuetan PLEak erabiliz. Hori guztia hezkuntza-komunitatean IKTen erabileraren aurrean garatutako aldaketaren ondorio da; izan ere, IKTak baliabide garrantzitsutzat hartzen dira, etengabeko prestakuntza edo bizitza osoko ikaskuntza sustatzen baitute.

Gaur egun, PLE ikaskuntza informalaren ikuspegi gisa ulertzen da, eta pertsona bakoitzak modu askean aukeratuko du zer lan egin nahi duen, norekin lan egin nahi duen eta non lan egin nahi duen, hori guztia azterketarik gabe. Horren aurrean, PLEek hezkuntza-arloan itxaropen handiak dituen teknologia baten aurrean jartzen gaituzte, hau da, benetako ikaskuntzaren hemisferioan kokatuko den teknologia baten aurrean, eta ezagutzaren gizarteko ikaskuntzaren bi ezaugarriekin lotuta egongo da: ikasten ikastea eta etengabeko ikaskuntza (Castaño eta Cabero, 2013).

Jarraian, PLE baten bidez garatutako esperientzia bat azalduko dugu. Esperientzia horrekin informazio gehiago eman daiteke, hezkuntza-komunitatean PLEek duten garrantziari eta eraginari buruzko ikuspegi praktikoago batetik.

PLEAK ETA PRAKTIKA KOMUNITATEEN (PK) LANKIDETZA

Esperientzia berritzaile hau Euskal Herriko Unibertsitatean garatu zuen irakasle talde batek. Bertan Bilboko Hezkuntza Fakultateko Lehen Hezkuntzako graduako lehen eta laugarren mailako ikasleek hartu zuten parte. Era berean, hiru sailetan hezkuntzari aplikatutako teknologia berriak erabiltzearen aldeko apustua egin duen irakasle-talde bat sortu da: didaktika eta Eskola Antolakuntza, Psikologia Ebolutiboa eta Hezkuntzakoa, eta Hizkuntzaren eta Literaturaren Didaktika. Berrikuntza horren ideia, plangintza eta inplementazioa gauzatzeko, PLEa pertsona bakoitzak ikasteko maiz erabiltzen dituen tresna, informazio-iturri, konexio eta jardueren multzo gisa ulertu zuten. Hau da, ikaskuntzako ingurune pertsonalean honako hauek sartu behar ziren:

- Kontsultatzen den informazioa.
- Informazio horrekin ezartzen diren harremanak.

- Parte-hartzaileen erreferentzia diren pertsonak, pertsona horien arteko loturak eta pertsona horien eta epe luzera interesgarriak izan daitezkeen beste batzuen arteko harremanak.
- Informazioa berregiteko eta ezagutza gisa berreraikitze mekanismoak, bai banakako hausnarketa- eta birsortze-fasean, bai beste batzuen hausnarketak berreraikuntzarako balio duenean.

Berrikuntza-esperientzia hori irailetik abendura ezarri zen, eta 8 asteko iraupena izan zuen. Lehen Hezkuntza Irakaskuntzako Graduko lehen eta laugarren mailako ikasleek parte hartu zuten, eta Hizkuntzak eta Berrikuntza irakasgaiek Hezkuntza Eskolan eta Irakaskuntza Funtzioan. Parte hartu zuten ikasleen kopurua Graduko 194 ikaslekoa izan zen, 147koa lehen mailan eta 47koa laugarren mailan.

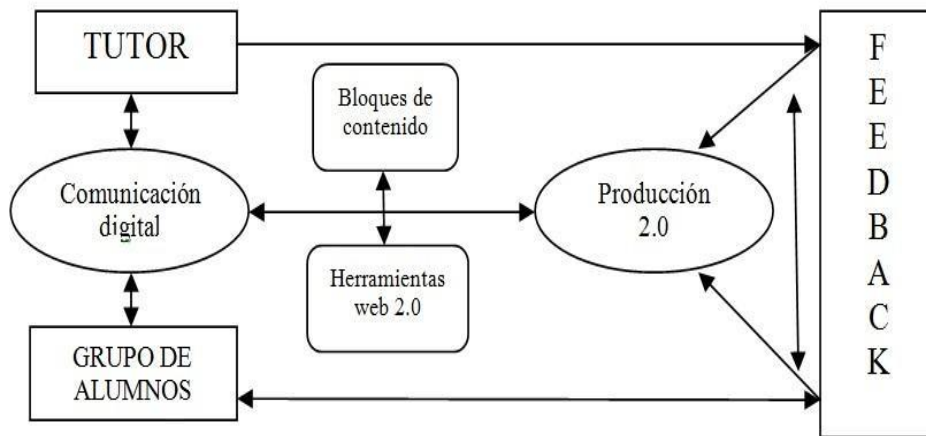
Ezarpena hiru fasetan banatu zen:

- Aurkezpena. Bertan, PLE eta PLN kontzeptuak aurkeztu zitzaizkien ikasleei, baita CoP eta egin behar zuten proiektua bera ere.
- Fase horretan, taldeak sortu ziren, eta lehenengo kontaktua egin zen laugarren mailako eta lehenengo mailako ikasleen artean, NING plataformaren bidez.
- NING izan zen PIE aurrera eramateko sare soziala. Sare sozial horren bidez, ikasleek harreman zuzenean jarraitzen zuten, beren produktuak aurkezten zituzten, feedback-ak egiten zituzten eta abar.
- Praktika berritzailea edukien ardatzak, ezagutza adierazteko produktuak eta horiei buruzko feedback-a aztertuz garatu zen. Denbora horretan, ikasleek komunikazio etengabea izan zuten online tresnen bidez.
- Inplikaturako ikasle eta irakasleen ebaluazioak esperientzia bera ebaluatu zuen IMMS eta TAM eskalen bidez. Hori dela eta, esperientziaren azterketa egin zen hainbat ikuspuntutatik, honako aldagai hauek kontuan hartuta: motibazioa, gogobetetzea, berdinen arteko tutoretza (mentory), generoa eta errendimendu akademikoa. Azken aldagai hori zuzenean lotuta zegoen fase horretan irakasleek egin zuten beste jarduerak batekin: produktuen ebaluazioa eta kalifikazioa.
- Hezkuntza berritatzeko proiektuaren helburu nagusia, EHUPLE2014 izenekoa, Lehen Hezkuntzako graduko ikasle bakoitzeko PLE bat eraikitzea izan zen. Horrek esan nahi du ikasleak bere ikaskuntza-prozesuaz jabetu behar zirela:
  - Nola ikasi
  - Norekin ikasi
  - Zer ikasi

Helburu hori lortu ahal izateko, beharrezkotzat jo zuten Praktiken Online Komunitate bat sortzea, PK gisa ezagunagoa, inplikaturako irakasleen eta parte hartzen duten ikasleen artean. PRAKOMak kezka, pasio edo jakin-min bat partekatzen duten pertsona-talde gisa definitzen dira, eta horri buruz ikasten eta sakontzen dute, aldiari-aldiari elkarri eragiten dioten bitartean. EHUPLE2014ren kasuan, gertakari komuna Lehen Hezkuntzako Graduko "irakaskuntza Funtzioa" irakasgaiaren funtsezko edukiek osatu zuten.

Parte hartu zuten ikasleen helburua tutoretza-ikasle online komunikazioan oinarritutako berdinen arteko tutoretza garatzea izan zen. Hau da, berrikuntza izan zen tutorea, laugarren mailako ikasle bat, eta lehen mailako ikasle-taldea modu birtuanean komunikatu zirela beti, ez zirela inoiz aurrez aurre bildu. Proiektuak iraun zuen bitartean, komunikazioa bitarteko birtualen bidez egin behar izan zen, ikasleek modu librean egoki iriztitako bitartekoen bidez, komunikabide pribatu zein publikoen bidez.

Hezkuntza berriztatzeko proiektu honen beste helburuetako bat izan zen eskuratutako ezagutzaren adierazpenak gogoeta bat izan behar zuela oinarri, eskuratutako kontzeptuak edo edukiak bereganatzeko beharrezkoak diren irakurketetan eta eztabaidetan sakontzen duena. Horretarako, baldintza bakarra eskatu zen: eskuratutako ezagutza oro Web 2.0-k ekarritako hainbat tresna erabiliz adierazi eta azaldu behar zen, esperientziaren laburpen-eskeman ikus daitekeenez (ikus 1. irudia).

1. Irudia. Hezkuntza berriztatzeko esperientziaren laburpena EHUPLE2014. Iturria: Norberak eginda.

Irakasleek beharrezkotzat jo zuten ikasleek egindako ekoizpen guztiak irakaskuntza-berrikuntzako proiektuan osatzen zen hezkuntza-komunitatearen eskura jarri behar zirela, baita sarean modu irekian ere, horrela interesa zuen edonork modu askean eskura zezan ezagutza hori. Horretarako, NING sare sozial bat ireki zen, non ikasleek askatasun osoa zuten ezagutza transmititzeko egoki edo beharrezkotzat jotzen zituzten tresnak erabiltzeko. Horrela, ikasleek feedback bat jaso zuten alde batetik, eta baita egindako lanari buruzko ebaluazio bat ere, inplikaturako ikaskideen eta irakasleen aldetik. Bestalde, praktika horrekin sarean ezagutza eraikitzen jarraitu zen, ikasteko komunikazio-modu gisa.

Oro har, praktika berritzaile horren garapenak lortu zuen inplikaturako lehen mailako ikasleek irakaskuntza-funtzioaren irakasgaiaren oinarritzko edukiak eskuratzea, eta, aldi berean, laugarren mailako ikasleek antolaketa-gaitasunak garatzea, goi-mailako hezkuntzaren testuinguruan hezkuntza-berrikuntzako prozesu baten barruan. Praktika horren bidez, parte-hartzaile guztiak beren ikaskuntza-prozesuan sakontzea lortu zen, ikasten ikasteko, komunikatzen ikasteko eta bizitzan zehar ikasteko gaitasunak garatzen amaitzeko.

Garrantzitsua da azpimarratzea esperientziaren eta lortutako emaitzen azterketa egin zela:

- Hezkuntza-berrikuntzaren ezarpenaren hasieran, inkesta bat egin zen, bertan parte hartu zuten ikasleen ezagutzak, interesa eta itxaropenak aztertzeko.
- Inplementazioan zehar, inplikaturako irakasleak, eguneroko moduan, egin zituzten jardueren garapenari buruzko informazioa biltzen joan ziren, zailtasunetan, indarguneetan eta hobetzeko puntuetan oinarrituta.
- Berrikuntzaren ezarpena amaitzean, ikasleen gogobetetzeari buruzko inkesta bat egin zen. Gainera, irakasleek ikasleen errendimendua ebaluatu zuten, egindako lana eta komunitateari egindako ekarpenak kontuan hartuta.

Azkenik, beharrezkotzat jo zen egindako esperientzia zabaltzea, eta, horretarako, diseinu pedagogikoaren deskribapenari, ezarpenari eta emaitzei buruzko azken txostena egin zen. Txosten hori irakasle interesdunen artean eta nazioko eta nazioarteko kongresu eta argitalpenetan argitaratu zen.

BIBLIOGRAFIA

- Adell, J. & Castañeda, L. (2013). *Entornos Personales de Aprendizaje: Claves para el ecosistema educativo en red*. Marfil.
- Castaño, C. & Cabero, J. (Coords.) (2013). *Enseñar y aprender en entornos mlearning*. Síntesis.